

ב מ ו ת ט ל ו א ו ת

העולמי. ובנחת של השלמה יפטירו את התירוצים החוזרים כגון „השפה העברית המתגמשת“, „רוח הזמן“ וכיוצא בזה מעלי התאנה הנתפרים לשם חיפוי על פרכוסי הכאב הבודדים, השפונים והתשושים. וביום בהיר אחד נתפכה ויראה לעין, כי אין אנו מתרגמים כלל את האחרים, אלא הולכים ומתרגמים את ה„אני“ שלנו, הולכים ונהפכים למין תרגום השבעים שלתורת עצמיותנו המקורית. ולפתע נעמוד בפני צבור קוראים פוזלי-נכר כלהם ואינבלידי-טעם רחוקים וחרשים מאוד...

„הסופרים שבאותו הדור אשמים, מנהלי הדור אשמים, החיים של אותו הדור אשמים הם.“
(ברדיצ'בסקי)

ולפי שעה עולם כמנהגו נוהג: שבוע-שבוע נושרים, כעלי שלכת צהובים-מילנכוליים, גליונות „מאזנים“, ורוח סתיו צוננת נושבת בהם. ומשנתמה במשכוכית עגלה כבדה וחורקת זו של ה„קלסיציזם“ המסרתי אל מסע-„דבר“ – שקט לו כלי-הבטוי של צבור הסופרים המרוכז בארץ, שקט וטוב לו. הוקלה טרדת ההפצה הרשמית, נתפנו המוחות והנה „בשעת רחמים בין השמשות“ נשמע לחש תמהון: „אכן יש משהו צעיר בירכתי הספרות – ואנחנו לא ידענו!“ ואחרי שנגלתה תגלית מרעישת זאת עמדו והכריזו במודעה מאירת-עינים כי... א ח ד הגליונות הקרובים יוקדש ל„פרחי-כהונה“ באשר הם שם, ומפה לאוזן מוסרים כי בתוך המערכת הולך ומתרכז חומר ודוקא מענין במדה ידועה (מהי המדה?). ואחרי הגליון הזה שוב יחליק על כרסו המלאך הממונה על הצמיחה והטופח על כל נבט: גדל! והרדים את מצפוננו עד לתגלית הבעל...

ו„כתובים“ בפנתם ממשיכים ב„רביזיה“ הסתומה של הספרות העברית, מתמידים בהתגעשותם והגעשתם ורואים עצמם כנופחים בגחלת שלנו לכל תכבה, וכמצפון המזועזע אשר לשארית הפליטה בספרות העברית והקורא הכמה כורה אוזן לשמוע מבין תרועות השופר את המלה החדשה והגואלת. לקטוף את בכורת היצירה אשר בשלה על קרקע המרד – לשוא. מרד! מקריאה לפיתת עמודים ושנוי ערכין נהפך ברבות הימים ל„אצפכ“ סתמי השולל כרונית ומפחד מפני השלום, יען כי בעקבותיו מן ההכרח שתבוא שעת קונסטרוקטיביות ספרותי הרה עמל ויגע אשר שום מעבדה פילוסופית מיטפיסית לא תמציא לו סורוגט ו„מקום“. כי רק היד האחת העושה במלאכה תצדיק את האחת המחזקת בשלה. ושוב מתנפנף ברוח דגל-מכלול ומורה – לאן? והקול הקורא צורד וטורד ותורע, כאילו אי-מי צובט עצמו באישון-ליל ושורק בעוז לבל ירדם אף הוא.

הגישושים הסומאים ומצעדי המבוכה אשר לספור העברי, ותור העמידה שהגיע לה לשירה העברית חושפים ביתר שאת את השיתוק הפרוגרסיבי אשר חל בפובליציסטיקה העברית ואיננו חולף. חדלה זו להיות יסוד קונסטרוקטיבי מרכזי ומכוון בשטחים העיקריים של חיינו, בזעזועי עולמנו הקטן הנתון בתוך הטלטלה הטרגית של כדור העולם כולו. הריהי כאילו מתכחשת ומתנכרת לכל מערכת הבעיות אשר נולדו בתקופת השנים בתוך הישוב ובחיק המוני העם אשר בתפוצות הגולה. ומתוך חוסר אונים יש הרואים את הפובליציסטיקה, שנתרכזה ונצטמצמה בין המפלגות, כראות תינוק שנשבה לבין הגוים, ר-ל. הלכה הפובליציסטיקה

שוב נצבו מכל עבר המשקיפים מטעם למרגלות הבר-מינן. היא שנת תרצ"ב, והם נושאים את נקרולוגיהם השגורים, אלו ההשקפות הספרותיות הפושרות, התואמות בנחמתן הקולקלת ובהונאת-השבה המגומגם ל„פורתא“, ול„משהו“, ול„כלשהו“, והחוששות מלזעוק זעקה מרה על המדרון שבהתפררות, על צמצום האפקים ועל חוסר האונים ליצור מפעל ספרותי רב-ערך והיקף, שיפסיק לשעה את פולמוס הכינוס וההתכנסות אשר תקף את ותיקי-הספרות, וכאילו ינבע מתוך פחד שמה יארו ח"ו בבחינת „חיצוניים“ לאחר „חתימת“ כתבי הקודש... נכנסנו בשערי השנה החדשה כשאנו מונים ומחשבים, מסכמים ומאזנים בניחותא ובלחש של „הנני העני ממעש“ את פרט האסימונים הדלים אשר הובאו מבית היוצר... „אט-לאט, מבלי להדחק, יש פנאי – שנה חדשה“...

גם שנת בצר"ת לפרט קטן נולדה, גדלה ומתה במזל התרגום. ודוקא שנים תרגום וכמעט לא אחד מקרא. ועל הפנים עוד ירחף חייך ההנאה הקופא למראה ה„קונסולידציה“ של הספר העברי, והביסוס ה„בנקאי“ כמעט של המו"לות העברית, והארגון „הכלכלי-רציונלי“ של הקורא העברי וכו'. „סוף-סוף הרי מטייבים אנו את הקרקע של הדור הצעיר הגדל בארץ במיטב הספרות העולמית, מריקים את אוצרות המערב לכלינו, קורעים חלונות למרחב. מודרניים אנו והולכים רגל ברגל עם כל המתהווה בעולם, כאילו יסודי התרבות הנצחיים הטבעו-העמיקו זה כבר בתוכנו, כאילו שבעים אנו מאוד ולפיכך הננו נפנים אל ההופעות בנות הרגע החולפות במערב המזועזע ומשובש. והפרוטקציוניזם החשאי אשר הונהג כלפי הספר המקורי יצא זה כבר מגדר של תקדים מסחרי לשעת חירום ונהפך למצב פסיכולוגי מתמיד אשר תוצאותיו החנוכיות-תרבותיות גלויות לכל עין; רק בודדים יחידים-סגולה יבירחו את הגבולות והופיעו בהתגנב והעלם בשוקנו ההומה ברכולתו. ויחד עם זה – ההתעלמות הגמורה מספרות האידיש, אשר בכל שפע התרגומים לא נתיחד לה מקום כלשהו, כאילו איננה קיימת בעולם; כאילו יש לבוא ולבדוק בראש וראשונה בציציות כשרותו של סופר ודעותיו הלאומיות-חברתיות מעבר לערכו האמנותי של ספרו; כאילו אין אנו מצוים ליצור את הקשר החי והעמוק בין הגולה הדוויה וא"י העברית המתהווה... וכבר מתנקמת בנו הסיסמה השדופה וה„חיונית“, אשר נתקננה בנו משך שנים, הסיסמה של רכישת הקורא ומשיכתו אל הספר העברי. הסיסמה נותנת כבר את אותותיה: היא נהפכה לרדיפה מבולמסת אחרי הקורא, מושכים ומפתים, מבטיחים ומשיאים; היא התנונה והפכה לפחד עלוב מפני הקורא עד כדי ניחושים של נדנודי טעמו ושגיונות נטיותיו, עד כדי התרפסות כבושה שבמגור מפני עקימת-אף. ותנועת זלזול...

והסופרים העברים, זקנים וצעירים, נתעלו לדרגת פקידים שנתיים בסניף האי של משרד ה„תורגמן“ הענקי אשר ל„פאן“

הלכו חכמי הדיאגנוזה ועברו ביעף את הגולה העברית, ציינו בכנות את השבר האנוש אשר השברה, את ההתמוטטות העצומה ואת היאוש הקר המסתנן בכל ואשר חדר לתאי החיים העבריים בגולה. וה"צמרת" הציונית מרחפת במרומיה האדישים מני-אז לגבי תרבות עברית, ואנשי-המעש עומדים אולי-יד ונטולי-תושיה ומקבלים בהנאה מזויפת את ההדים העלובים של היצירה העברית בגולה, את הטפות הדלות הנושרות מן השד הצומק - כאילו יש בהם משום סימני-כפרה כלשהי על התלישות ההולכת ופושה, כאילו יש ממש בסכר מצער זה בפני הסכנות המרובות המגיחות מן המארב בגולה, בפני הקלפה העברית ללא תוך ופנימיות. אלא מאי? לפי שעה מתכוננים לקונגרס העברי, ואי-שם נתבעים ו"סולעים את הסלע" - ולואי שלא יהא זה סלע צחיח ואדמת טרשים מצמיחה חוח-מרירות וקימוש-אכזבה. י. שנהר

לנוע על המפלגות כי הרגישה שם ברהט-דם, בדופק החיים וזעזועי-ערכין. וכתבי העת הספרותיים נשארו עומדים ערטילאין, מתרפקים על שרידי עבר או נצני סרק, אטומים לגבי כל התוסס ומתסיס בחיינו, כל הקורא וחורג - והרי הם הולכים ומצטמקים, הולכים ומתרחקים כצללים אפורים... והיכן הם סימני התקופה החדשה אשר מראים עליהם באצבע? בתוך כך נהפכה הבקורת למלאכת רצנונטים של חריזת מלים נבובות ומכתות מליצה ממולאות במראי-מקומות, אשר המלה החפשית, המכריעה והמאלפת נעדרת משם - וגם בשטח זה שורת שתיקה והשתקה של צידוק הדין, ופרושה עליה סוכת מוראן ומרותן של המוליכות האוחזות בידיהן את רסן סוסתה של הספרות העברית. ואצלנו מתנחמים בחצי-הנחמה: ככל הגויים היינו!

גבריאל טלמיר

סהרורים

הם, ממךךר וציה ונב ברחש מאים ומכה:
גליון-גליון-גליון-גליון-גליון. ואולי נוסעת מלכת שבה?
אין הלשון נדבקה - לחף; הנפיש הלחלה ונמקה;
שרכיט-אש נדלק במרומים: מעל דבשאת אימה שבה.

היש פנסו נערים הזריר השמש, מקעה על פנס,
וילכו בלשון שרפטה, מינעים בשצה התרפה:
מי ופוצץ ברחובות דמיון-בלע - מי ונב תפס
מרבה להנעים לעצמו פה שעת לשר נמרפה?

אף התלום חרות על נפות עינים: באגרוף תה-תה-תה-
ואולי יזע אז ענק רכסים? - על מצח נחושה
שם נדלקו אנשי השמש פרח להאיר עולמה.
בריונים יצאו להתיו קצפים: מלחמת נטושה.

אם, רק לשוא, שפולה, תשאי הכתר לבנים שאינך-
ואתה - סוגה דרקה דרברי רוש צומת בשקר-ראב;
זאת עליהם בציה סגרה התהו - מלחיתים לשונם;
הנשמה לכרופ על צנארי תליל ויתא סוף!

ובאין מוצא הזריר מעל השכם ענולי כשופים
ולצאת בעף טאטא רחובות סלע מהספסים;
זה רק עפה נקרעו אשנב רקיע, תריסים מנסים -
בבלורית שער מתלהל נער הערב עיטוי פסים.

רק הנעים ונתקע פניון הלהב בנפו הנמרה.
מתנפף צל-אור; פניכם שופר-להט משפשים,
כי מעיבים צללים את צבעם, שלא תליל הלף נקר
שוחת דמו, מתקצה ומתיו קלוחי דמי מנשמים.

פה יתגעש הרחוב, מריק גביע המולה לוחמה,
באמר דלג על שור להמון אישים קירחים;
הן צחיתים ישפכו גם הם את נעם בשורה שוטטה
וילכו הקשיב אל קולות מדבר יבואו מקרחים.

אם תשתפר - אין דבר; כי פה צמאנו לאימה, שתטיל
ביצירתה לתוף לבבות מספרים בסער נחשול שלם.
יש להניח רק כמנון בפני צר-לילה קורר המטיל -
מה עשות בחוצות אפלוליים, ששלתו בקסם תלום אלם?